ЗАДЪЛЖЕНИ ЛИЦА И ЛИЦА, ЗА КОИТО СЕ ДЪЛЖАТ ВНОСКИ ПО ЗГВРСНР

I. ЗАДЪЛЖЕНИ ЛИЦА ПО ЗГВРСНР

С чл. 2 от ***Законът за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя*** (ЗГВРСНР) се определя кръгът на задължените лица: *прилага се за всички физически и юридически лица, които наемат лица по трудово правоотношение и спрямо които може да се открие производство по несъстоятелност по реда на* ***Търговския закон*** *или по реда на специални закони*.

Задължени лица по ЗГВРСНР са **юридически или физически лица:**

1. *които са* ***работодатели*** *по смисъла на §1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на* ***Кодекса на труда*** (КТ).
Съгласно §1, т. 1 от ДР на КТ „работодател" е всяко физическо лице, юридическо лице или негово поделение, както и всяко друго организационно и икономически обособено образувание (предприятие, учреждение, организация, кооперация, стопанство, заведение, домакинство, дружество и други подобни), което самостоятелно наема работници и служители по трудово правоотношение, включително за извършване на надомна работа и работа от разстояние и за изпращане за изпълнение на работа в предприятие ползвател
и
2. *спрямо които* ***може да се открие производство по несъстоятелност*** *по реда на Търговския закон или по реда на специален закон.*
Търговската несъстоятелност е правен институт, регулиращ отношенията, възникнали по повод изпадане в неплатежоспособност или в свръхзадълженост на търговец и представлява универсално принудително изпълнение върху неговото имущество с цел удовлетворяване на кредиторите му.

ВНИМАНИЕ

Посочените условия трябва да съществуват **кумулативно**, за да има физическото или юридическото лице качество на задължено лице по ЗГВРСНР.

ЗАДЪЛЖЕНИ ЛИЦА И ЛИЦА, ЗА КОИТО СЕ ДЪЛЖАТ ВНОСКИ ПО ЗГВРСНР

Производство по несъстоятелност може да бъде открито спрямо:

- Еднолични търговци;
- Търговски дружества:
  - събирателно дружество;
  - командитно дружество;
  - дружество с ограничена отговорност (ЕООД и ООД);
  - акционерно дружество (ЕАД и АД);
  - командитно дружество с акции;
- Холдинги и консорциуми – ако са учредени като търговски дружества;
- Банки;
- Застрахователни дружества;
- Кооперации, с изключение на жилищностроителните кооперации;
- Сдружения и фондации, регистрирани по ***Закона за юридическите лица с нестопанска цел***.

Производство по несъстоятелност не може да бъде открито спрямо:

- Публични предприятия, които упражняват държавен монопол - Български пощи ЕАД; БДЖ; НЕК; Топлофикация АД и др.;
- Държавни предприятия, създадени със специален закон, които не са търговски дружества - Български спортен тотализатор; Държавна парично-предметна лотария и др.;
- Държавни учреждения на бюджетна издръжка - министерства; изпълнителни агенции; общини; учебни заведения; висши училища; институти и др.;
- Неперсонифицирани дружества, образувани по реда на чл. 357 и следващите от ***Закона за задълженията и договорите***;
- Търговски представителства, регистрирани в регистъра на Българската търговско-промишлена палата;
- Съюзи на браншови, творчески и други организации, образувани по силата на нормативни актове или с акт на определено ведомство или организация;
- Народни читалища;
- Синдикални организации;
- Нотариуси и адвокати;
- Партии, регистрирани по ***Закона за политическите партии***;
- Вероизповедания, регистрирани по ***Закона за вероизповеданията***;
- Други.

Пример:

Адвокатско съдружие, образувано по реда на чл. 52 от *Закона за адвокатурата* е работодател по смисъла на §1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Кодекса на труда.

Съгласно цитираната разпоредба, адвокати и адвокатски дружества могат да обединяват дейността си чрез договор за съдружие. Към отношенията между тях се прилагат правилата за дружеството по чл. 357-364 от ***Закона за задълженията и договорите***, доколкото разпоредбите на глава десета от ***Закона за адвокатурата*** не предвиждат друго.

В ***Закона за адвокатурата*** не е предвиден ред за обявяване в несъстоятелност на адвокатски дружества.

Следователно спрямо адвокатското съдружие не може да се открие производство по несъстоятелност, поради което то **не попада в кръга на задължените по закона лица.**

II. ЛИЦА, ЗА КОИТО СЕ ДЪЛЖАТ ВНОСКИ

За лицата, които могат да ползват права по този закон, се дължат вноски за фонд ГВРС. Вноските се дължат за работниците и служителите, които са или са били в трудови правоотношения със задължено по този закон лице, независимо от срока на трудовия договор и продължителността на работното време.

ВНИМАНИЕ

За ***морските лица*** по смисъла на КСО и ЗЗО се дължат вноски за Фонд ГВРС ако отговарят на условията определени в чл. 4 от ЗГВРСНР.

Морските лица са физически лица, които заемат длъжност **по трудово правоотношение.**

Предвид това, ако трудовите правоотношения на морските лица са със задължено по ЗГВРСНР лице, то за тях се дължат вноски по този закон.

ЗАДЪЛЖЕНИ ЛИЦА И ЛИЦА, ЗА КОИТО СЕ ДЪЛЖАТ ВНОСКИ ПО ЗГВРСНР

ВНИМАНИЕ

Вноски за фонд ГВРС се внасят и за работниците и служителите, наети по трудови правоотношения в предприятие - български работодател, което осъществява стопанска дейност на територията на Република България и е обособена част от друго предприятие, осъществяващо стопанска дейност на територията на друга държава-членка на Европейския съюз или друга държава от Европейското икономическо пространство, когато по реда на законодателството на тази държава предприятието е в несъстоятелност. Това се отнася и за обособената част от предприятието на територията на Република България. Правото на гарантирани вземания възниква от датата на вписване в търговския регистър на съдебното решение за откриване на производството по несъстоятелността.

ИЗКЛЮЧЕНИЕ

С чл. 7 от ЗГВРСНР законодателят е определил три категории работници и служители по трудови правоотношения, които не могат да ползват права по този закон:

1. Съдружници в търговското дружество;
2. Членове на органите за управление и контрол на търговеца;
3. Съпрузи и роднини по права линия на търговеца - физическо лице или на лицата по точки 1 и 2.

Съгласно чл. 20, ал. 1 от ЗГВРСНР, работодателите са длъжни да внасят задължителните месечни вноски във фонда за работещите при тях по трудово правоотношение работници или служители, **с изключение на лицата по чл. 7, т. 1-3, докато те притежават съответното качество.**

<u>Съдружници в търговското дружество</u>

Търговският закон определя кои лица са съдружници в търговско дружество. Това са притежателите на дружествени дялове в търговските дружества:

- Дружество с ограничена отговорност (ООД);
- Еднолично дружество с ограничена отговорност (ЕООД);
- Събирателно дружество (СД);
- Командитно дружество (КД);
- Командитно дружество с акции (КДА).

ЗАДЪЛЖЕНИ ЛИЦА И ЛИЦА, ЗА КОИТО СЕ ДЪЛЖАТ ВНОСКИ ПО ЗГВРСНР

Членове на органите за управление и контрол на търговеца

Това са работници и служители, участващи в органите на управление и контрол на търговеца, които са различни за различните търговски дружества:

- Членовете на съвета на директорите (при едностепенна система на управление) или на надзорния и управителния съвет (при двустепенна система на управление) на акционерните дружества;
- Едноличният собственик на капитала при едноличното акционерно дружество;
- Едноличният собственик на ЕООД;
- Едноличните търговци;
- Председателите на районни потребителни кооперации; на земеделски кооперации и на трудово производителни кооперации на инвалиди, членовете на управителни или контролни съвети на кооперациите;
- Други.

Съпрузи и роднини по права линия на търговеца - физическо лице или на лицата по точки 1 и 2

Тези лица нямат право на гарантирани вземания по ЗГВРСНР, поради обвързаността им с лицата, които са били пряко отговорни за управлението на дружеството и са допринесли за влошаване на дейността му и откриване на производство по несъстоятелност.

ВНИМАНИЕ

Съгласно чл. 20, ал. 2 от ЗГВРСНР работодателите са длъжни да декларират еднократно пред съответната компетентна териториална дирекция на Националната агенция за приходите поименно работниците и служителите, притежаващи качества по чл. 7, т. 1 - 3, при сключване на трудовия договор с тях или към момента на възникване или промяна на съответното качество.

В чл. 7 от Наредбата за реда и начина за информиране на работниците и служителите и за отпускане и изплащане на гарантираните вземания при несъстоятелност на работодателя са определени сроковете за подаване на декларацията.

Съгласно тази разпоредба работодателят подава декларация по образец съгласно приложение №3 за работниците и служителите, притежаващи качествата по чл. 7, т. 1 - 3 от ЗГВРСНР, както и при промяна на съответното качество в компетентната ТД на НАП, в следните срокове:

1. за работници и служители, които притежават съответното качество към момента на сключване на договора – в 3-дневен срок от сключването на трудовия договор;

2. при придобиване или изгубване на съответното качество след сключване на трудовия договор – в 3-дневен срок от придобиването или изгубването му.